

Не знам какав је ваш утисак, али чини ми се да Нова година у Србији одавно није дочекана са мање веселја, ентузијазма и очекивања. И поштено говорећи, чудно би било да је било другачије. Чак и власт као да је одустала од јаловог посла ширења оптимизма, тако да смо овај пут барем остали поштеђени оних комичних најави са испраћаја 2008. и 2009. о томе како се „већ од половине предстојеће године очекује видно побољшање и коначни излазак из економске кризе“. Да и не говоримо о оној неповратно прохујалој енергији и еуфорији са којом су дочекиване ране двехиљадите, или чак неке нове године из деведесетих, у којима се спонтано младалачко радовање будућности стапало са протестним манифестацијама, и при томе, разуме се, обилато политички злоупотребљавало од стране тадашње опозиције.

Сем ретких изузетака, овога пута углавном није било спектакуларних дочека и концерата по градским трговима и улицама, а чак и тамо где су организовани све је било много скромније, како по броју окупљених, тако и нивоу учесника. Свест о томе да смо као држава и друштво у дубокој регресији, без јасног правца, циља, перспективе, полако допире до свих друштвених слојева. Не улазе у то, наравно, сви са истим перформансама, али је свима, и богатима и политичарима и осиромашеним грађанима, заједничка стрепња од неизвесне будућности и онога што ће сутра бити.

Богати и моћни се прибојавају да ће можда престати то да буду, док се они сиромашни и обесправљени плаше да ће такви остати, или постати још беднији. Сви некако инстинктивно осећају да се ствари мењају и да долази нешто ново, али нико није сасвим сигуран шта и да ли је то што долази добро или лоше.

Појава је, треба рећи, планетарна, али далеко од тога да су сви за њу на исти начин (не)спремни. А Србија је ту, бојим се, међу онима у најгорем положају. После деценијске инфлације обећања, сасвим логично, дошла је дефлација поверења. Нико никоме више ништа не верује. Не верује се политичарима, не верује грађанима, не верује пословним људима, не верује коалиционим партнерима... Сви се и свуда осећају закинутим, превареним и изневереним. Сви су подједнако фрустрирани и незадовољни. Радник чији

је месечни приход са 300 опао на 150 евра, исто као и тајкун чије је богатство смањено са милијарду на 500 милиона долара. Шта више, овај други је можда чак и нервознији, без обзира на то што се та промена у његовом имовном стању не може видети нигде сем у банкарским изводима, а првог може довести до ивице опстанка.

Када смо на овом месту више пута констатовали да је Србија безнадежно подељена земља, то је често схватано као неки конзервативни интелектуалистички ламент, без много везе са животом и стварним проблемима. Али у оваквим кризама се најбоље показује да је постојање темељног друштвеног консензуса апсолутно неопходна претпоставка да би се проблеми решавали и да би земља могла да се извуче и крене напред. Када погледамо око себе, видећемо да се са актуелном кризом ипак много боље носе она друштва у којима је тај базични консензус постоји, без обзира да ли се до њега дошло ауторитарним или демократским средствима. Такво јединство је напросто неопходно за свако веће национално прегнуће, било да је у питању излазак из тешке економске кризе, или да се ради о опстанку и ослобођењу земље, и зато није чудо што се управо та идеја националног јединства, консензуса и саборности у Србији тако упорно и темељно оспорава, карикира и изврће руглу у другосрбијанској јавности и „реформским“ медијима.

У том смислу, ма колико била инструментална и одбојна заточеницима идеолошке чистоте на једној или другој страни, сама идеја помирења ДС-а и СПС-а могла би Србији донети чак и нешто добро. Да не буде неспоразума, нема никакве сумње да је ова актуелна влада формирана захваљујући превари – пре свега – ес-пе-ес-овог бирачког тела, које не само да је по својим вредносно-политичким опредељењима било неупоредиво ближе ставовима гласача ДСС-а и радикала, него је умногоме чак и предњачило у односу на њих када је реч о (не)сарадњи са Хагом, русофилству и анти-НАТО расположењу. Међутим, не треба заборавити да су такве, дакле, вештачке, непринципијелне, уз ангажман страног фактора, биле практично све постпетооктобарске владе, укључујући и оне Коштуничине (нарочито ону другу, која је формирана под притиском готово истих спољних и унутрашњих актера, који су формирали и ову последњу), а што, рецимо, ДСС-овци у својој кукњави због „владае коју су формирали страни амбасадори“ редовно заборављају.

Било како било, када су 2008. ДС и СПС већ направили заједничку владу и онда покушали да то накнадно рационализују идејом „националног помирења“ Милошевићевих и Ђинђићевих потомака, могли су се, теоријски гледано, можда наћи на некој конструктивној, националној и државотворној средини, где би СПС био „задужен“ за патриотизам и „источну“ политику, а демократе за мајање са западом и „европске вредности“, и где би, као две реално најодговорније странке за стање у Србији током претходних двадесет година, покушали да коригују оно што је и у једној и другој

политици било погрешно. Могли су, али нису. Него као да су кроз ову коалициону симбиозу само додатно реafirмисали онај најпроблематичнији, опортунистички и властохлепачки аспект њихових политика.

Начелно, заиста не би морало бити лоше ако би се некако поново спојили у једном тренутку неприродно раздвојени модернизам и патриотизам, српство и европејство, брига за социјалну правду и декласиране друштвене слојеве са прагматизмом и технократском ефикасношћу. Али овде се, након безмало три године и последњих највиших скупова обе странке, не види скоро ништа од тога. Сем што, као што се и могло очекивати, у овом политичком браку из рачуна СПС много брже „жути“, него што ДС креће да „црвени“. А при томе их у међувремену евро-реформисани СНС, и једне и друге, у евроентузијазму већ увелико сустиже и претрчава.

Тако да се практично, без обзира на сва њихова спорадична препуцавања и евентуалне личне анимозитете, више и не види нека озбиљнија политичка разлика између свих ових странака, док, са друге стране, сва истраживања показују да их народ у том ентузијазму све мање и све нерадије прати. Па чак и њихови сопствени гласачи. У сваком случају, та политичка аномалија и диспропорција напосто није здрава и не може трајати предуго. Зато ће се или дезоријентисана гласачка маса постепено саобразити ставовима својих опортунистичких и „реформисаних“ вођа, или ће у неком инстинктивном самоодбрамбеном грчу народ напосто одбацити такву „елиту“. И то је, заправо, питање свих питања у данашњој Србији – а не то да ли ће бити ванредних избора и да ли ће бити реконструкције владе.

Да закључимо: поделе јесу лоша ствар, али су лажни, привидни или наметнути консензуси још мого гори. Стога, пут до правога националног јединства може водити само преко аргументованог раскринкавања овог актуелног, привидног и принудног консензуса о „Европи без алтернативе“.